

JONGEREN

In de glastuinbouw werken veel jongeren. Zij lopen risico's als het gaat om veiligheid en gezondheid. Er wordt onderscheid gemaakt tussen 13-, 14- en 15-jarigen (kinderen) en 16- en 17-jarigen (jeugdigen).

Wat is de gewenste situatie?

- Kinderen van 12 jaar en jonger werken niet.
- 13-, 14- en 15-jarigen verrichten alleen toegestane lichte werkzaamheden.
- 16- en 17-jarigen verrichten alle werkzaamheden, behalve een aantal werkzaamheden die zij niet mogen verrichten.

Maatregelen

- Laat jongeren alleen onder toezicht van een deskundige volwassene werken.
- Geef duidelijke mondelinge en schriftelijke instructies over de werkzaamheden.
- Vermeld in de risico-inventarisatie en -evaluatie:
 1. de leeftijd van de jongeren
 2. de specifieke gevaren op het gebied van arbeidsomstandigheden
 3. de aard, de mate en de duur van de blootstelling aan stoffen, bacteriën, virussen, lawaai, trillingen en klimaatomstandigheden
 4. de voorlichting aan de jongeren
 5. de keuze en het gebruik van arbeidsmiddelen en persoonlijke beschermingsmiddelen

Checklist

DAGELIJKSE PRAKTIJK

- Volg altijd de instructies op die gegeven zijn.
- Meld problemen direct bij de leidinggevende.
- Werk niet meer dan het maximale toegestane aantal uren.

TOELICHTING OP DE MAATREGELEN

MEER INFORMATIE:

- Veiligheidsinformatiebladen van de leverancier (zie www.fytostat.nl)
- [Trillingen in de agrarische sector](#)

De Arbeidstijdenwet en het Arbeidsomstandighedenbesluit (algemeen)

- In de [Arbeidstijdenwet](#) is vastgelegd dat kinderen (van 15 jaar en jonger) in principe niet mogen werken. Voor werkzaamheden van lichte aard wordt echter een uitzondering gemaakt. In de [Nadere Regeling Kinderarbeid](#) is vastgelegd wat onder deze 'werkzaamheden van lichte aard' wordt verstaan.
- 16- en 17-jarigen (jeugdigen) mogen werken, maar lopen wel extra risico's vanwege hun leeftijd en ervaring. In het [Arbeidsomstandighedenbesluit](#) en de [Nadere Regeling Kinderarbeid](#) zijn werkzaamheden vastgelegd die jongeren niet of alleen onder begeleiding mogen uitvoeren.
- Per 1 april 2007 is de Nadere Regeling Kinderarbeid aangepast. Belangrijke wijzigingen zijn:
 - 13- en 14-jarigen mogen op zaterdag nu maximaal 7 uur in plaats van 6 uur werken.
 - 13 en 14 jarigen mogen nu om 7.00 uur in plaats van om 8.00 uur beginnen.
 - Kinderen (13, 14 en 15 jarigen) mogen nu (onder strikte voorwaarden) werken aan een lopende band.
- Voor land- en tuinbouwbedrijven betekent dit het volgende:

De Arbeidstijdenwet en land- en tuinbouwbedrijven

13-, 14- en 15-jarigen: wat mogen ze doen?

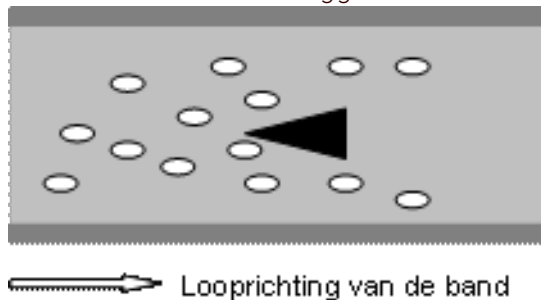
13-, 14- en 15-jarigen (kinderen) mogen werkzaamheden van lichte aard verrichten: fruit en groente plukken, lichte oogstwerkzaamheden verrichten, lichte gewasverzorging doen (bijvoorbeeld pluizen, dieven, toppen en inbuigen), bollen pellen en kleine dieren voeren (bijvoorbeeld konijnen en kippen).

Daarbij gelden de volgende voorwaarden:

- Bij 13- en 14-jarigen moet permanent toezicht aanwezig zijn. Zij mogen niet zelfstandig werken en echt alleen hulparbeid verrichten. Bij 15-jarigen moet de toezichthouder voortdurend in de nabijheid zijn. Deze hoeft dus niet permanent aanwezig te zijn. 15-jarigen mogen zelfstandig werken.
- Kinderen mogen geen werkzaamheden verrichten waarbij niet in gevarieerde werkhoudingen kan worden gewerkt. Ze mogen dus niet langdurig staan, op de knieën zitten, in een gedraaide of gebukte houding of met geheven schouders werken.
- Kinderen mogen geen lasten tillen van meer dan 10 kg. Deze norm geldt onder gunstige omstandigheden. Dat wil zeggen dat de last goed is vast te pakken en tussen knie en schouderhoogte kan worden opgepakt en weggezet.
- Kinderen mogen geen voorwerpen duwen of trekken waarbij meer dan 20 kg kracht nodig is. Duwen is overigens beter dan trekken. Vuistregel is dat de spierkracht van kinderen tot 15 jaar ongeveer 40-70% bedraagt van een volwassene. De trekkracht kan gemeten worden met een unster of trekveer. Door te duwen met een (personen)weegschaal tussen het voorwerp en uw handen, kunt u de duwkracht meten.
- Kinderen mogen geen werkzaamheden verrichten waarbij permanent met persoonlijke beschermingsmiddelen moet worden gewerkt.
- Kinderen mogen niet in een omgeving zijn waar machines staan waarbij snij-, knel-, plet-, elektrocutie-, brand- of valgevaar bestaat.
- Kinderen mogen niet werken met arbeidsmiddelen met onacceptabele veiligheidsrisico's.
- Uiteraard moeten kinderen veilig aan de band kunnen werken. Let hierbij vooral op inloopplaatsen, draaiende assen of asuiteinden. Houd er ook rekening mee dat kinderen vaak kleinere handen en vingers hebben en dus gemakkelijker ergens tussen of bij kunnen komen.
- Verder gelden bij het werken aan lopende banden de volgende voorwaarden:
 - De werkgever moet er voor zorgen dat de ouders of verzorgers van 13-, 14- en 15-jarigen worden geïnformeerd over de werkzaamheden die de kinderen verrichten, welke risico's daaraan zijn verbonden en welke maatregelen zijn genomen om gevaren te voorkomen. Als op een bedrijf kinderen werken, moet hieraan in de risico-inventarisatie aandacht worden besteed.
 - De laatste persoon aan de lopende band is altijd een volwassene.
 - De bandsnelheid is zo dat het voorwerp (bol of vrucht bijvoorbeeld) zich minimaal

8 seconden binnen handbereik van het kind bevindt (40 cm breed en 45 cm diep). Dit betekent dat de bandsnelheid niet meer dan 3 meter per minuut mag zijn.

- De maximale reikafstand van kinderen is 30 cm. Als de onderarm afgesteund kan worden op een vlakke ondergrond van 8 centimeter diep en 60 centimeter breed mag de reikafstand vergroot worden tot 45 cm. Dit betekent dat de lopende band niet breder mag zijn dan 60 (of 90) cm als aan twee kanten gewerkt wordt of voorzien moet zijn van geleiders die ervoor zorgen dat de voorwerpen binnen de reikafstand komen te liggen.

Figuur: Met behulp van een geleider kan de reikafstand bij een lopende band eenvoudig worden beperkt.

- Als met heftrucks of andere mobiele arbeidsmiddelen wordt gewerkt moeten de kinderen afgeschermd zijn van het heftruckverkeer. Dit kan door in de ruimte waar gewerkt wordt niet met heftrucks te rijden of door een afscheiding te creëren tussen de werkplek van de kinderen en de heftrucks (bijvoorbeeld een rij pallets (let op omvallen)).
- Kinderen mogen zich alleen onder directe begeleiding van een volwassene door een ruimte verplaatsen waar sprake is van intern transport (bijvoorbeeld met heftrucks).
- De lichaamstrillingen mogen niet meer dan 0,5 m/s² bedragen en de hand-armtrillingen niet meer dan 2,5 m/s².
- In de ruimte waar kinderen werken mag de temperatuur niet hoger zijn dan 28 C.

16- en 17-jarigen (jeugdigen): wat mogen ze doen?

16- en 17-jarigen mogen in principe alle werkzaamheden uitvoeren. Een aantal uitzonderingen worden hieronder genoemd.

- Werkzaamheden die 16- en 17-jarigen alleen onder toezicht mogen uitvoeren:
 - werken in een omgeving waar instortgevaar bestaat (bijvoorbeeld bij sommige graafwerkzaamheden)
 - werken aan of in de buurt van hoogspanningsleidingen
 - werken met stoffen die kunnen ontploffen, die irriterend of bijtend zijn, of waarbij

op de verpakking staat dat de stof schadelijk is met als toevoeging 'onherstelbare effecten niet uitgesloten'

- werken met persgassen, onder druk vloeibaar gemaakte gassen en opgeloste gassen. Ook het werken aan of met kuipen, bassins, leidingen of reservoirs waarin zich een of meer van deze gassen bevinden, moet onder toezicht gebeuren
- eentonig werk, waarvoor de jeugdige per stuk wordt betaald
- aan een machine of lopende band staan, waarbij de werknemer niet zelf zijn werktempo kan bepalen
- het besturen van mobiele machines (bijvoorbeeld trekkers, heftrucks en dergelijke) en het aan- of afkoppelen van aanhangwagens of werktuigen

N.B. 16- en 17-jarigen mogen met een trekker op de openbare weg rijden als ze een trekkerrijbewijs hebben.

- Verboden werkzaamheden voor 16- en 17-jarigen

- onbeschermd (zonder lange broek en lange mouwen, handschoenen) en zonder deskundig toezicht werken in of met behandelde gewassen die minder dan 14 dagen geleden zijn behandeld. Een uitzondering geldt voor die middelen waarvan het etiket van het betreffende middel aangeeft dat na droging en ventilatie zonder persoonlijke beschermingsmiddelen (pbm-en) in het gewas gewerkt kan worden of als uit het etiket of veiligheidsinformatieblad blijkt dat binnen 14 dagen zonder persoonlijke beschermingsmiddelen in het gewas mag worden gewerkt.
- werken met stoffen die giftig zijn, stoffen waarvoor men allergisch kan worden (sensibiliserend), stoffen die kankerverwekkend zijn, stoffen die DNA kunnen beschadigen en stoffen die schadelijk zijn voor de voortplanting. Gevaarsaanduidingen horen op de verpakking van de stoffen te staan. Let op: hieronder vallen ook gewasbeschermingsmiddelen.
- werken met stoffen die zich in het lichaam ophopen of slecht zijn voor de gezondheid. Gevaarsaanduidingen horen op de verpakking van de stoffen te staan.
- werken met virussen, bacteriën (biologische agentia) die ernstige ziekten bij mensen kunnen veroorzaken
- werken op lawaaiige plekken. De dagelijkse blootstelling aan lawaai mag op deze werkplekken niet hoger zijn dan gemiddeld 85 dB(A).
- werk dat lichaamstrillingen van dan 0,5 m/s veroorzaakt en hand-armtrillingen van meer dan 2,5 m/s

Werktijden voor jongeren van 13 en 14 jaar

- Op schooldagen mogen 13- en 14-jarigen die niet op het bedrijf wonen, geen werkzaamheden verrichten.
- 13- en 14-jarigen die wel op het bedrijf wonen, mogen op een schooldag maximaal 2 uur werken.
- Als meer dan 4,5 uur wordt gewerkt heeft een 13- en 14-jarige minimaal een half uur pauze, deze pauze kan zonodig opgesplitst worden in 2 maal minimaal 15 minuten.
- op zaterdag: maximaal 7 uur werken
- tijdens schoolweken: maximaal 12 uur per week werken
- tijdens vakanties: maximaal 7 uur per dag en 35 uur per week werken
- maximaal 4 vakantieweken, waarvan maximaal 3 weken achter elkaar werken
- maximaal 5 dagen achter elkaar werken
- op zondag: niet werken
- tussen 7.00 en 19.00 uur werken
- minimaal 14 uur rust per dag

Werktijden voor jongeren van 15 jaar

- Als meer dan 4,5 uur wordt gewerkt heeft een 15-jarige minimaal een half uur pauze, deze pauze kan zonodig opgesplitst worden in 2 maal minimaal 15 minuten.
- op schooldagen: maximaal 2 uur per dag werken
- tijdens schoolweken: maximaal 12 uur per week werken
- op zondag: in principe niet werken, tenzij de bedrijfsomstandigheden dit noodzakelijk maken. De werkgever moet hiervoor overeenstemming hebben met de ondernemingsraad, personeelsvertegenwoordiging of belanghebbende medewerkers. De 15-jarige mag bovendien alleen op zondag werken als zijn ouders of verzorgers er mee instemmen
- op zaterdag en zondag (en andere dagen waarop 15-jarigen geen school hebben): maximaal 8 uur werken
- alleen op zondag werken als sprake is van een onafgebroken rusttijd van tenminste 36 uren in elke aangesloten periode van 7 maal 24 uren als de zaterdag ervoor niet gewerkt is
- in 16 weken maximaal 11 zondagen werken
- tijdens vakanties: maximaal 8 uur per dag en 40 uur per week werken
- maximaal 5 dagen achter elkaar werken
- maximaal 6 vakantieweken werken, waarvan maximaal 4 achter elkaar
- tussen 7.00 en 19.00 uur werken, in vakanties tussen 7.00 uur en 21.00 uur
- minimaal 12 uur rust per dag

Werktijden voor jongeren van 16 en 17 jaar

- als meer dan 4,5 uur wordt gewerkt heeft een 16 en 17-jarige minimaal een half uur pauze, deze pauze kan zonodig opgesplitst worden in 2 maal minimaal 15 minuten
- de tijd dat naar school wordt gegaan, wordt meegeteld als arbeidstijd
- tijdens schoolweken: alleen op zondag werken als op de zaterdag ervoor niet gewerkt is
- alleen op zondag werken als sprake is van een onafgebroken rusttijd van tenminste 36 uren in elke aangesloten periode van 7 maal 24 uren
- per jaar minimaal 13 zondagen vrij
- maximaal 9 uur per dag en 45 uur per week werken
- in periode van 4 weken: maximaal 40 uur per week werken
- tussen 6.00 uur en 23.00 uur werken
- minimaal 12 uur rust per dag